

מראי מקומות - סוכה

ז:

א. סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי, כשר

פרש"י, בשבת ולא בחול. וע' בר"ן (ג. בדפיו), שהביא בתוך דבריו מי שס"ל דאפי' בחול מהני מכח המגו, וכ' הר"ן שאינו מחוור. וגם הריטב"א הביא ש' זו, וכ' שאינו נראה בעיני מורו. וע' במרחשת (ט"ו, ח'), שהק' על ש' רש"י, דאם לא מהני אלא בשבת, א"כ אין הסוכה ראוי' לשבעה, אלא לשבת בלבד, ולקמן (כ"ג) אי' דבעינן סוכה ראוי' לז'. ותני' די"ל דדין זה דבעינן ראוי' לז' הוא דין בהסכך, וכיון דמצד הסכך הוי' ראוי' לז', א"כ אין חסרון בזה דמצד הדפנות יש פסול שאינה ראוי' לז'. וע' בפני יהושע שכ' בדעת הרי"ף דמהא דמביא דין זה שתמא, משמע דאף בחול מהני. וביאר דס"ל דלמסקנת הגמ' אי' ק"ו, דאם בחמירתא אמרי' כן, כ"ש בקילתא, וא"כ שפיר אמרי' כן אף בחול.

ב. סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי, כשר

פרש"י, מגו דהוי דופן לשבת, הוי דופן נמי לסוכה. והק' העמק ברכה (סוכה ח'), מה שייך לומר מגו משבת לסוכה, הא לסוכה בעינן דפנות ממש, ולא מהני אפי' צורת הפתח, משא"כ לענין דינא דרשויות דשבת, לא בעינן מחיצות ממש, רק שיהי' המקום מוקף למנוע בו רגל דרבים. וכן הק' לענין פסי ביראות, דאף דחשיב המקום מוקף, מה זה מהני לענין שיהי' חשיב שיש כאן מחיצות ממש, והניח בצ"ע.

ג. סיכך על גבי פסי ביראות כשרה

כ' הריטב"א דמשמע דדוקא על גבי פסי ביראות ממש, ולעולי רגלים שהתירו להם חכמים לענין שבת, אבל על גבי כעין פסי ביראות אינה כשרה, ובזמן דליכא עולי רגלים, גם על פסי ביראות ממש לא מהני. אולם כ' דמהא דמביא הרי"ף דין זה, אע"פ שאין עולי רגלים היום, נראה שהוא סובר דעל פסי ביראות לאו דוקא, אלא אפי' על כעין פסי ביראות התירו, דהא מדינא פסי ביראות הוי' רה"י גמור, אלא מדרבנן אסור לטלטל שם, ובעולי רגלים העמידו על דין תורה, וא"כ י"ל דלענין מצות סוכה ג"כ העמידו על ד"ת (וע' בפני יהושע שהבאנו לעיל, ודבריו שייכים גם לענין היכא שאין עולי רגלים).

ד. אלמא מחיצה כסכך בעינן

כ' תוס' דלכ"ע לא בעינן פסולת גורן ויקב למחיצות. וכ' המהרש"א דאין כוונת תוס' דלר' יאשי' גופי' לא בעינן פסולת גורן ויקב למחיצות, דלדידי' דדרש'י ממשמעות הקרא דמחיצה הוי' ככסך, ג"כ לענין פסולת וכו' הדין כן. אלא כוונת תוס' לומר דלדידן דנפקא לן מספר המחיצות מיתורא דבסוכות כדלעיל, מ"מ כל תנאי שם לא בעי פסולת גורן ויקב

למחיצות, ולכן ה"ה שאין לדרוש כן לענין דין צל.

ה. בית שמאי, דתנן וכו'

הק' הריטב"א, אם טעמא דב"ש משום דירת קבע, וגם שיטה ניהו, איך פסק כותייהו דב"ש לעיל (ג), הא רבא ס"ל דסוכה דירת עראי היא. ותני' דאה"נ, לאביי דס"ל דטעמא דב"ש הוא משום דדירת קבע בעינן, לית הלכתא כותייהו, אבל רבא ס"ל דטעמא דב"ש משום שמא ימשך אחר שלחנו. עוד תני' דרבא נמי ס"ל דטעמא דב"ש משום דירת קבע, אלא שיש מדרגות בדירת קבע, דאף שצריך להיות עראי, מ"מ צריך להיות קבע לענין דצריך שיחזיק ראשו ורובו ושולחנו.

ו. סוכה העשוי' ככבשן, אם יש בהקיפה וכו'

מבואר דס"ל דסוכה עגולה כשרה, וכ' רש"י דזהו דלא כש"י אחרים, דס"ל דעגולה פסולה משום דבעי' קבע. ואף דר' יוחנן כרבי ס"ל, דבעי' ד' אמות, ובגמ' מבואר דרבי ס"ל דבעי' קבע, מ"מ אין הקבועות שוות, וכמש"כ תוס' (ד"ה כולהו). אבל הערוך לנר כ' דאולי אין ר' יוחנן חולק על אחרים, דאחרים מ"מ בסוכה קטנה כשוכך, ובזה שפיר י"ל דהיכא דהיא עגולה יש חסרון דאינה קבועה, אבל בסוכת ד' אמות, דר' יוחנן מדבר בה, י"ל דכ"ע מודו דעגולה אין בה חסרון של קבע, וכשה ולהכי נקטו אחרים דוקא כשוכך, דהוא קטן, ור' יוחנן נקט ככבשן, שהוא גדול. ויוצא לפי הערל"נ דאין מח' בין ר' יוחנן לאחרים, וא"כ יכולין לפסוק כאחרים דבסוכה קטנה פסולה אם היא עגולה. אבל בשו"ע (או"ח תרל"ז, ב') מבואר דלא למד כן, דקיי"ל דעגולה כשרה אם יש בה ריוח לרבע ז' על ז', ודלא כאחרים דפוסלין בכה"ג, ודלא כהערל"נ, אלא כרש"י.

ז. סוכה העשוי' ככבשן, אם יש בהקיפה, וכו'

כ' השפת אמת להסתפק לענין הך סוכה דככבשן, איך היא השיעור דשתיים כהלכתן ושלישית אפי' טפח, כיון דליכא זוית, דאפשר דצריך להיות מחצה העיגול עם עוד טפח וצורת הפתח, או דלמא כיון דליכא זוית בסוכה זו, צריך שתהיה כולה סתומה, כלומר בעומד מרובה על הפרוץ, והניח בצ"ע.

ח. כשרה

ע' בביאור הלכה (תרל"ז, א', ד"ה סוכה), שהביא מש"כ הביכורי יעקב, דלפי מש"כ המג"א שם דאם יש מקום בסוכה שאינו ז' על ז', אסור לישב שם (אף בסוכה גדולה), א"כ ה"ה בסוכה עגולה כן, ואסור לישב אלא במקום הז' על ז' באמצע, ולא במקום העיגול שאין בו ז' על ז'. ודחה הביאור הלכה, דשאני הכא דחד שטח הוא, ואינו דומה להא דהמג"א, ע"ש.